

تکثیر، پرورش و فناوری های نوین**نگاهی گذرا به دستاوردهای پژوهشکده آبی پروری جنوب کشور در زمینه تکثیر و پرورش****ماهیان دریایی - از آغاز تا کنون**

جاسم مرمزی، مجتبی نجف آبادی، حمید سقاوی، اسمعیل یقه

پژوهشکده آبی پروری جنوب کشور

مقدمه

پرورش ماهیان دریایی در توسعه اقتصادی بسیاری از جوامع ساحلی در نواحی آسیا- آرام (Asia-pacific) نقش مهمی داشته است و پرورش گونه های با ارزش مثل شانک، منافع اقتصادی بیشتری را برای پرورش دهندگان نسبت به گونه های با ارزش پایین مثل خامه ماهی فراهم خواهد کرد (Yap, 2002). ایران کشوری با پتانسیل بالای پرورش ماهیان دریایی در صورت استفاده از تکنولوژی مدرن می باشد. ارزیابی های صورت گرفته این نوید را می دهد که با پرورش درون قفس در خطوط ساحلی کشور می توان به تولید ۸۰۰۰ تن محصولات آبی در دریای خزر و ۲۵۰۰۰ تن در خلیج فارس و دریای عمان دست یافت (Regunathan and kitto, 2005). بررسی های صورت گرفته نشان می دهد که بهترین کاندیدا برای پرورش درون قفس، حلوا سفید *Pampus argenteus*. خامه ماهی *Chanos chanos*، کویا *Rachycentron canadum*، سی باس آسیایی *Lates calcarifer*، صافی ماهی *Siganus canaliculatus* و شانک ماهیان (*Sparidentex hasta* و *Acanthopagrus latus*) می باشند. با توجه به اهمیت موضوع در کشور دست یابی به بیوتکنیک تکثیر و پرورش گونه های مهم دریایی در دستور کار پژوهشکده آبی پروری جنوب کشور قرار گرفت و در این ارتباط پروژه های زیادی تاکنون به مرحله اجرا در آمد که در این فرصت به معرفی آنها اقدام خواهد شد.

نتایج

طی بیش از دو دهه فعالیت تحقیقاتی در زمینه تکثیر و پرورش ماهیان دریایی در پژوهشکده آبی پروری جنوب کشور و ایستگاه تحقیقاتی آن در بندر امام (ره) بیش از ۱۴۰ پروژه ملی، استانی و دانشجویی در مقاطع دکترا و ارشد در زمینه های مختلف تکثیر و پرورش ماهیان در ایستگاه فوق الذکر اجرا شد. این پروژه ها در زمینه های مختلف از جمله بیوتکنیک تکثیر گونه های هامور، شانک، صبیتی، حلواسفید، غذای زنده، جیره های غذایی هر یک از گونه ها در مراحل مختلف، تغییر جنسیت، پایلوت های پرورش در قفس و استخراج، بهداشت و بیماری، مولد سازی، تعیین تراکم مناسب، تأثیر شوری ها و هورمون ها بر شاخص های تولید مثل، مکان یابی و ... اجرا گردید که بعضی از این پروژه ها با همکاری بخش اجرا و بخشی دیگر با همکاری دانشگاه های سراسر کشور به صورت پروژه های

دانشجویی بوده است. دستاوردهای این پروژه‌ها دست‌یابی بیوتکنیک تکثیر سه گونه هامور، شانک و صبیتی، تولید و پرورش لارو از آنها تا مرحله بچه ماهی، تهیه مولد از بچه ماهیان تولید شده، دست‌یابی به نحوه تغییر جنسیت در دو گونه هامور و صبیتی، تهیه جیره‌های غذایی برای مراحل جوانی هر سه گونه و برای مولدین شانک، دست‌یابی به تولید انبوه غذای زنده (برای جلبک نانوکروپسیس با تراکم بیش از ۱۵ میلیون سلول در میلی‌متر و با حجم بیش از ۱۰ تن در روز و برای روتیفر S-type تولید ۲ میلیارد عدد در روز)، بهینه‌سازی محیط کشت برای جلبک، اجرای پایلوت پرورش هر سه گونه در قفس با همکاری اداره کل شیلات و اجرای پایلوت پرورش دو گونه شانک و صبیتی در استخر خاکی و نهایتاً تولید بیش از ۳ میلیون بچه ماهی انگشت قد در این مدت بوده است که بخشی از آن به منظور بازسازی ذخایر توسط اداره کل شیلات استان در دریا رها سازی شد. همچنین در این مدت در رابطه با تهیه مولد گونه با ارزش حلواسفید و تکثیر آن تلاش زیادی به عمل آمده که دستاوردهای بسیار خوبی حاصل گردید اما بیوتکنیک آن هنوز به طور کامل به دست نیامد.

منابع

1. Regunathan C, kitto MR Persian Gulf fish culture in Iran – Pointers for Success. Aquaculture Asia Magazine April – June 2005, vol.X2: 40-42.
2. Yaps, WG.(2002)Philippine milkfish production on the rebound. SAEP Newsletter (A popular publication of the Society of Aquaculture Engineers of the Philippines, Inc.).